

ZDRAVSTVENA VZGOJA BOLNIKOV, KI SE ZDRAVIJO S KISIKOM NA DOMU

Andreja Peternelj

UDK/UDC 615.838.3:376

HEALTH EDUCATION OF PATIENTS ON HOME OXYGEN TREATMENT

DESKRIPTORJI: kisik inhalacijska terapija; domača oskrba; zdravstvena vzgoja

DESCRIPTORS: oxygen inhalation therapy; home care; health education

IZVLEČEK – *Večletne izkušnje in vse večje število bolnikov, ki potrebujejo zdravljenje s kisikom na domu, so pokazale, da ti bolniki nujno potrebujejo še dodatno zdravstveno vzgojo. Zdravstveno-vzgojno delo je timsko, v njem sodelujejo medicinske sestre v bolnišnici, patronažna medicinska sestra, zdravnik in socialna služba. K sodelovanju moramo, če je le mogoče, pritegniti tudi svojce.*

ABSTRACT – *Several years' experience and increasing members of patients on home oxygen treatment have shown that these patients need additional health education which requires team work – of the nurse in the hospital, district nurse, physician and social services. If possible, members of the patient's family should be included in cooperation as well.*

Organizirana zdravstvena vzgoja bolnikov v bolnišnici se je pričela v Sloveniji leta 1991. Edukacija je potekala tudi že prej, vendar so nam večletne izkušnje in porast števila bolnikov pokazale, da so bolniki premalo seznanjeni s svojo boleznijo in zdravljenjem s kisikom na domu.

Zdravstveno-vzgojno delo je razdeljeno na tri stopnje:

- ob uvedbi postopka za odobritev ZKD,
- ob namestitvi vira kisika na bolnikovem domu,
- ob obisku medicinskih sester in zdravnikov na bolnikovem domu.

Na vseh stopnjah sta poleg medicinske sestre vključena tudi zdravnik in socialna služba.

Namen pouka je boljša poučenost bolnika in svojcev in s tem pridobitev le-teh za sodelovanje pri zdravljenju in rehabilitaciji ter enoten pristop pri vodenju teh bolnikov.

Spoznanje, da bo moral bolnik prejemati kisik do konca življenja, je pogosto na začetku zelo boleče. Bolniku se takoj porodi vprašanje, kako živeti s kisikom naprej. Priklenjen bo na dom, posteljo, ne bo mogel več na izlete, s prijatelji, v službo . . .

Pred pričekom pouka se moramo seznaniti z nekaterimi podatki o bolniku na zdravljenju s kisikom na domu (ZKD): kje in s kom živi, kdo bo skrbel zanj, kakšen vir kisika bo imel, ali so svojci pripravljene sodelovati. Bolnik dobi že pred pričetkom pisna navodila (Kronični obstruktivni bronhitis in Vi in Trajno zdravljenje s kisikom na domu in Vi).

Bolnika moramo naučiti živeti z njegovo boleznijo. Za lažje razumevanje narave bolezni in njenega poteka mu razložimo:

- zgradbo in delovanje dihalnega sistema,
- spremembe na dihalnih poteh,

- potek bolezni,
- učinke zdravljenja, ti so predvsem daljše preživetje in izboljšana kvaliteta življenja.

Bolnika poučimo o znakih poslabšanja in možnih okvarah na viru kisika. Bolnika poučimo tudi o:

- delovanju virov kisika,
- njihovem vzdrževanju,
- praktični uporabi katetrov in njihovem čiščenju,
- ureditvi stanovanja in okolice,
- higiensko-dietetskem režimu,
- kako si bolnik sam pomaga pri zdravljenju in
- kako skrbimo zanj doma (obiski medicinske sestre in zdravnika).

Zdravstvena vzgoja poteka v bolnišnici individualno ali pa skupinsko; to je odvisno od izobrazbene strukture bolnikov in osnovne bolezni. K pouku vedno povabimo tudi svojce, ki bodo živel z bolnikom oziroma skrbeli zanj. Pri delu si pomagamo s pisnimi navodili, posterji, demonstracijo vzdrževanja virov kisika in katetrov, praktičnim prikazom dihalnih vaj in preponskega dihanja, ki jih bolnik lahko izvaja, videokaseto. Vse poteka v obliki sproščene pogovora z bolnikom in svojci. V enem letu se je pouka pri nas udeležilo 138 bolnikov. Pri dveh tretjinah bolnikov so sodelovali bolnikovi svojci ali pa tudi zdravstveno osebje, ki skrbi zanje. To so bile predvsem medicinske sestre iz Domov za ostarele občane. Tak način zdravstveno-vzgojnega dela pri bolnikih s ZKD je nedvomno pripomogel tudi k zmanjšanju števila hospitalizacij.

Literatura

1. Patienten – Programm von Fisons lernen – wissen – können.
2. Ustar-Latkovič M. Pouk in vzgoja bolnikov. 36. podiplomski seminar za medicinske sestre. Bled, 14.–15. december 1990.